

EST
ENG
RUS
FIN

Uudised · Mängukava · Piletid · Rahvusoper · Rahvusballett · Teenused · Kontakt

Ooperid

LA TRAVIATA
PADAEMAND
TOSCA
CYRANO DE BERGERAC
TUHKATRIINU
WALLENBERG

- Arvamused ja artiklid
- Galerii

RIGOLETTO
MASKIBALL
COSÌ FAN TUTTE
ARMASTUS KOLME
APELSINI VASTU
RAHVUSVAHELISE
MUUSIKAPÄEVA
OOPERIGALA
BOHEEM
I CAPULETI E I
MONTECCHI
TSAARI MÖRSJA
CARMEN
PARSIFAL

Operetid/muusikalid

Balletid

Lasteetendused

Muud

Osatäitjad

Uuslavastused

Infotunnid

Estonia talveaias

Kalender ◀ september 10 ▶

30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	1	2	3

Osta pilet internetist!

Vaheajateljuss internetist

Telli uudiskiri

Mängukava »Ooperid »WALLENBERG »Arvamused ja artiklid »

Wallenbergi kultus? Ainult mitte seda!

Kornél Ziperovszky / Kultura.hu
14.06.2010

Eesti Rahvusoperi tõi lavale eduka saksa näitekirjaniku libreto, mõjuka eesti helilooja ooperi ning tuntud vene lavastaja vaatamängulise ja kohati šokeeriva etenduse. Miskolcis mängitud külalisetendusel on eriline tähendusrikkus, mis sunnib kohe küsima, kus on Wallenbergi haud.

Selle lihtsa küsimuse tõstatavad palvesallides tagakiusatud. Avamängu pole, koor seab ühele pulgale kõige piinavamad ja ühtlasi filosoofilisemad dilemmad. Esimeses vaatuses saab neutraalse Rootsi aadisuguvõsa äris edutu liige Raoul Wallenberg (bariton Rauno Elp) liitlaste tippdiplomaatidel ülesande aidata Ungari juute. Jaamastseenis kohtub Wallenberg oma peamise vastase Eichmanniga (bass Priit Volmer). Pass on relvast üle, selles on nad üldjoontes ühel nõul. Wallenberg jagab sinisel taustal kollase risti kujutisega passe, hoides risti justkui kurja vaimu välja ajades õelate natside suunas. Ent Eichmann on pigem riukalik, ühteageu raamatupidaja ning kunstnikuhing. Temast palju halastamatum on abakusega vehklev allohvitsner. Talle tähendavad tagakiusatud pealelaadimisel vaid numbreid – Eichmanni ülesanne oli saata minema palju inimesi. Ajalooliste sündmuste valgustamine muutub draamaks siis, kui Wallenbergi poolt päästetud ema loobub oma elust – tema pere oli juba hukatud. Surmamineja loob draama kulminatsiooni. Teises vaatuses ei suudeta seda taset enam uuesti saavutada, sest Wallenbergi kadumisega kaob draama jalge alt pind. Lavastus ei jäta kahtlust – samas näeme Gulagis juudi palvesallides tagakiusatud, trellitatud akende juures nutumüüri ääres palvetavad harjumuspäraselt vangid. Wallenbergi Ljubljanka kongi kohal kuulutavad nad välja otsuse – kangelane ei saa surra. Pärast seda elab Wallenberg erinevates vormides edasi. Tõelise apoteoosina ilmub Wallenberg tsirkuses – mis kõneleb pigem 20. sajandi lõpu ühiskonnakriitikast, ja piinavalt, lausa rahutukstegevalt groteskselt mälestatakse teda kaitseinglina, seejärel kuulutab president Reagan ta Ameerika aukodanikuks. Reagani selja taga seisab varjuna Eichmann, president on vaid marionett, tema käsi liigutab vahepeal Jeruusalemmas surma mõistetud ja hukatud Eichmann. Mahlerit ja Bachi eeskujudeks pidava, neokompleksseks ja postmodernseks peetud Erkki-Sven Tüüri puhk- ja löökpillide helidele ülesehitatud muusika ei tungi hoolimata võrdlemisi suurest rollist esiplaanile, lisaks on lavastaja orkestri kulisside taha peitnud. Lavastus on fragmentaarne, enigmaatilisele libretole sobivalt struktureeritud, justkui Honeggeri ilmumine, kuid võimalik, et vaid seepärast, et etenduse kohati katartiline mõju ei ole ooperlik, vaid oratooriumlik. Hirnu ja kaastunnet tekitavad meis jutustatud sündmused, mitte loo pöörded. Lavastuse märkidest, taastõlgendatud sümbolitest tiine olemus ei võimaldaks seda ka siis, kui libreto sellele toetuks, kuid sellest pole juttugi, konfliktid jäävad poolikuks. Edukas, üliproduktiivne, hüperrealistlik ja alati noortele võimalusi (keelt) leidev Berliini autor Lutz Hübner, kelle näidendi mängitakse praegu Budapestis Kolibri teatris, kirjutas selle libreto 36-aastaselt, aasta pärast seda, kui Vene allikad senisest mõnevõrra täpsemalt ja väheke usutavamalt teatasid: Rootsi diplomaat tapeti tema Ljubljanka kongis kaks aastat pärast sõja lõppu. Stsenariumi võti on tollal Saksamaal haripunkti jõudnud, meil tänini vaid uudistest tuntud, ehkki juba kohtulikult rahaträvi saanud Vergangenheitsbewältigung. Mineviku käsitamine on Hübneri jaoks imperatiiv, meediatsirkus Elvise ja kära Leedi Di ümber aga löks. Ta ei järgi nõukogude sõjafilimide retsepti, Eichmanni tabamine, süüdimõistmine ja hukkamine on vaid episood. Teksti ennast peegeldavad eneseiroonilised žestid (isegi kangelaskultust luues) on veel jälgitavad, kuid muusika ei oska sellega eriti midagi peale hakata, kihid vajuvad etenduses üksteise otsa. Kas oskad vene keelt või ei oska, ikkagi saadetakse välja – ühtmoodi Siberi catch 22 ehk väga leidlik paradoks. Wallenberg on korruga Kristuse ja joogi rollis, sellest saame veel aru. Ent mispärast peab Eichmann, kelle vari langeb Reagani liigutustele, esimeses vaatuses veel Napoleoni kübara oma parukale asetama, see pole enam päris selge. Kui noor saksa autor esitab küsimusi, siis tänasest postsovetlikust reaalsusest pärineva lavastaja Dmitri Bertmani jaoks on kõik põhitõed pea peale keeratud ja kui ta püüab asju korda seada, on tulemuseks veel suurem kaos. Elp annab nimiosalise ekslikku, mõtlikku ja poeetilist kuju nüansirikkalt ja kaastunnet äratavalt edasi. Volmer Eichmanni ja Aile Asszonyi oma lapsi leinava ema rollis on väljapaistvad. Tohtu truppi kõik liikmed esinesid ühtlaselt kõrgel tasemel, saavutades peaaegu kunstilise tipu. Juhuslikult, lausa vastumeelselt kaitseingli ja sõjakangelase rolli sattunud prillidega rootslase loost kirjutatud ooper on oma vigadest hoolimata sobiv juhus selleks, et ärgitada praegu keskkooliealist põlvkonda silma vaatama ajaloo, meediatsirkusele ja ohverdamisele. Eesti Rahvusoperi külalisetendus „Wallenberg“ Miskolci ooperifestivalil 12. juunil. Wallenberg – Rauno Elp, Eichmann – Priit Volmer, Wallenberg 2 – Roland Liiv, Naine – Aile Asszonyi

Prindi | Saada

© Rahvusoper Estonia 2010

FIN